

(miestas / rajonas, mokykla)

_____ klasės mokinio (-ės)

_____ (vardas ir pavardė)

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

JĘZYK POLSKI

2017 m. mokyklinio brandos egzamino užduotis

Pagrindinė sesija

2017 m. birželio 21 d.

Trukmė – 4 val. (240 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduočių sąsiuvinyje nėra tuščių lapų arba kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Užrašykite savo vardą ir pavardę, miestą / rajoną, mokyklą ir klasę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai tamsiai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima. Neaiškiai parašyti, pribraukti, už ribų parašyti atsakymai vertinami 0 taškų.
- Atlikdami teksto suvokimo užduotis (II egzamino dalis), į klausimus atsakykite glaustai ir aiškiai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse.
- III egzamino dalyje pateiktos trys rašinio temos ir du tekstai interpretacijai. Įdėmiai juos perskaitykite, pasirinkite ir parašykite vieną rašinį arba vieną teksto interpretaciją.
- Turite parašyti 250–400 žodžių (A4 formato 1–2 puslapiai) tekstą. Vertinant bus atsižvelgiama ir į darbo apimtį. Švarraštyje suskaičiuokite žodžius. Parašėte **pažymėkite 250 žodžių ribą**.
- Jeigu pirmiausia rašote juodraštyje, pasilikite pakankamai laiko darbui perrašyti į švarraštį. **Juodraštis nebus tikrinamas ir vertinamas.**

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

II dalis (teksto suvokimas)	III dalis (teksto kūrimas)	TAŠKŲ SUMA
30 taškų	40 taškų	70 taškų

Vertinimo komisija: _____

(parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

_____ (parašas, vardas ir pavardė)

II egzamino dalis TEKSTO SUVOKIMAS

Przeczytaj podane teksty I i II oraz wykonaj zadania do nich.

TEKST I

Barbara Koc

REYMONT
(fragment)

- 1 *Chłopi* oznaczali pełną dojrzałość Reymonta.
Jako człowiek – dał w nich wyraz swej głębokiej mądrości życiowej. Los mieszkańców ziemi ściśle powiązał z czasem astronomicznym, dzieląc powieść na cztery pory roku; następnie z czasem klimatycznym, widząc zależność istot ludzkich od surowości lub łaskawości przyrody; potem – z czasem socjologicznym, pokazując różnice i podobieństwa kilku żyjących w powieści pokoleń; wreszcie powiązał z czasem zastygłych już kształtów życia – z historią.
- 2 Jako pisarz – osiągnął Reymont w *Chłopach* swój najwyższy poziom. Kompozycja, styl, obrazowość, śmiałość pomysłów, oryginalność ujęcia, żywość języka prześcigały się o lepsze. Stała i czujna kontrola autora, nadzwyczajne jego skupienie, wytężona praca doprowadziły do niezwykłej harmonii, do świetności obrazu, wykończonego w najdrobniejszych szczegółach.
- 3 Znane są anegdoty na temat zapamiętania się Reymonta w pracy pisarskiej. Uciekał wtedy przed wszystkimi, unikał krewnych i przyjaciół jak wrogów, milczał, palił papierosy i pisał. Opis wesela Jagusi doprowadził go do stanu tak wielkiego wyczerpania, że wezwano lekarza. Ten, mając Reymonta pod stałą opieką, zdumiał się. Widział bowiem swego pacjenta przypadkowo parę dni temu w najlepszym zdrowiu. Teraz miał przed sobą obraz kompletnej słabości, prawie że zapaści. Z troską energicznego doktora zmieniło się w gniew. Znał już trochę naturę pisarza. Poblądł i cicho, ale dość groźnie zapytał: „Co pan najlepszego znów zrobił?” – Reymont uśmiechnął się ledwie dostrzegalnie i wyszeptał: „Tańczyłem. Trzy dni tańczyłem na chłopskim weselu”.

Zadania do tekstu I

1. Jakimi argumentami autorka poparła postawioną na początku tezę: „*Chłopi*” oznaczali pełną dojrzałość Reymonta. Wypisz **dwa** odpowiednie cytaty.

1. _____

2. _____

(2 punkty)

2. Na podstawie 1. części tekstu przyporządkuj podanym treściom odpowiednie określenia: czas astronomiczny, czas mityczny, czas klimatyczny, czas socjologiczny, czas apokaliptyczny, czas historyczny.

A	Konflikt pokoleń	
B	Zmiana pór roku	
C	Dawne tradycje i obyczaje	
D	Kaprysy przyrody	

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 1–2 (maks. 4)		

3. Podkreśl **trzy** cechy osobowości pisarza, które zadecydowały o doskonałości powieści *Chłopów*.

Buntowniczość, impulsywność, komunikatywność, opiekuńczość, pracowitość, sentymentalność, perfekcjonizm, szczerłość, zaangażowanie.

(1,5 punktu)

4. W jakim celu autorka wprowadza do swojego tekstu anegdotę? Podaj dwa uzasadnienia.

1. _____

2. _____

(2 punkty)

5. Uzupełnij tabelę, zaznaczając obok podanych cytatów, czy zawierają one informację, czy wyrażają opinie. Wpisz obok każdego cytatu wyrazy INFORMACJA lub OPINIA.

	Cytat	INFORMACJA / OPINIA
A	„Chłopi” oznaczali pełną dojrzałość Reymonta.	
B	Los mieszkańców ziemi ściśle powiązał z czasem astronomicznym [...].	
C	Jako pisarz – osiągnął Reymont w „Chłopach” swój najwyższy poziom.	
D	Reymont uśmiechnął się ledwie dostrzegalnie i wyszeptał.	

(2 punkty)

6. Podaj synonimy podkreślonych wyrazów.

A Prześcigały się o lepsze – _____

B Wyteżona praca – _____

C Świetność obrazu – _____

D Wielkie wyczerpanie – _____

E Zmieniło się w gniew – _____

(2,5 punkty)

Suma punktów za zadania 3–6 (maks. 8)			

TEKST II

Władysław S. Reymont

CHŁOPSKIE WESELE
(fragment powieści *Chłopi*)

Muzyka rznęła w sieniach, więc co który próg przestąpił, chwytął w pól pierwszą z brzeza kobietę i puszczał się posuwistym krokiem „chodzonego” – a już tam, niby ten wąż farbami migotliwy, toczyły się dokoła izby pary, gięły się, okrążały, zawracały z powagą, przytupywały godnie i szły, płynęły, wiły się, a para za parą, głowa przy głowie – niby ten rozkołysany zagon dostałego¹ żyta, gęsto przekwiecony bławatem a makami... – a na przedzie w pierwszą parę Jagusia z Boryną!

Aż światła ustawione na okapie dygotały, dom się chwia!ł, zdało się, że ściany się rozpękna od tej ciżby² i mocy, jaka biła od taneczników!...

Pochodzili z dobry pacierz³, nim skończyli!

Muzyka teraz zaczęła przegrywać pierwszy taniec, dla młodej, jak to we zwyczajū z dawien dawna było.

Naród zbił się gęstwā pod ścianami i zaległ wszystkie kąty, a parobcy⁴ uczynili wielkie koło, w którym zaczęła tańcować! Krew w niej zagrała, aż się jej modre oczy lśniły i białe zęby połyskiwały w zarumienionej twarzy; tańcowała niezmqczenie, coraz zmieniając taneczników, bo choć raz wokoło z każdym przetańcować musiała.

Muzykanci grali ostro, aż im ręce mdlały, ale Jaguś jakby zaczęła dopiero, mocniej tylko poczerwieniała i wywijala tak zapamiętala, aż te jej wstęgi z furkotem za nią latały, chlastając po twarzach, a rozdęte taneczną wichurā spódnice zapełniały izbę.

A parobcy z uciechy pięściami walili w stoły i pokrzykiwali siarczyście.

Dopiero na ostatek wybrała młodego – szykował się na to Boryna, bo skoczył kieby⁵ ryś do niej, ujął ją w pól i wichrem zakręcił w miejscu, a muzykantom rzucił:

– Z mazurska, chłopcy, a krzepko!

... Krzyknęli w instrumenty z całej mocy, aż w izbie się zakotłowało.

Boryna zaś ino mocniej Jagnę ujął, poły za rękę zarzucił, poprawił kapelusza, trzasnął obcasami i z miejsca jak wicher się potoczył!

Hej! Tańcował też, tańcował! A okręcał w miejscu, a zawracał, a hołubce⁶ bił, aż wióry leciały z podłogi, a pokrzykiwał, a Jagusię miotał i zawijał, że się w jeden kłāb zwarli i jak to pełne wrzecziono po izbie wili – że ino wicher szedł od nich i moc.

... Muzyka rznęła siarczyście, zapamiętala, z mazowiecka...

Zdjęcie z filmu *Chłopi* (1973, reż. Jan Rybkowski)

¹ Dostały – dojrzały.

² Ciżba – tłum.

³ Pacierz – tu: miara czasu, stanowiąca okres potrzebny na zmówienie modlitwy *Ojcze nasz*.

⁴ Parobcy – tu: młodzi mężczyźni.

⁵ Kieby – niby.

⁶ Hołubce – figury taneczne, polegające na uderzaniu obcasem w obcas z jednoczesnym podskokiem.

Zadania do tekstu II

		Punkty		
		I	II	III
7.	Wskaż, czyje wesele zostało opisane w podanym fragmencie. Pan młody: _____ Panna młoda: _____ (1 punkt)	—	—	—
8.	Zaznacz trzy poprawne stwierdzenia dotyczące tematyki tekstu. Podany fragment... A opisuje obyczaje ludowe. B przedstawia obraz hucznego wiejskiego wesela. C ukazuje patriotyczną postawę chłopów. D ukazuje młodego inteligenta obserwującego chłopskie wesele. E jest poświęcony opisowi elementów wiejskiego krajobrazu: zboża, kwiatów itp. F opisuje taniec z podziałem ról między partnerką a partnerem. (1,5 punktu)	—	—	—
9.	Podkreśl cztery elementy, które są właściwe tańcowi „chodzonemu”. Posuwisty krok, podskoki, powaga, machanie kapeluszem, przytupywanie, wzniesione ręce, podrzucanie partnerki do góry, tańczenie w parze, klaskanie, pokrzykiwanie, bicie hołubców. (2 punkty)	—	—	—
10.	Uzupełnij podany tekst, wpisując w punkcie (1) nazwy wykorzystanych środków artystycznych, a w punkcie (2) – wyjaśnienie celu ich użycia. A Autor w opisie tańczących par posłużył się (1) _____ <i>niby ten wąż farbami migotliwy toczyły się [...] pary [...] niby ten rozkołysany zagon dostalego żyta, gęsto przekwiecony bławatem a makami,</i> aby pokazać (2) _____. B Autor użył w opisie tańca (1) _____ <i>rozdęte taneczną wichurą spódnice, wichrem zakręcił w miejscu,</i> chcąc zilustrować (2) _____. (2 punkty)	—	—	—
Suma punktów za zadania 7–10 (maks. 6,5)				

11. Wypisz z tekstu cytaty będące potwierdzeniem poniższych stwierdzeń.

A W izbie było dużo gości: _____

B Muzyka na weselu była głośna: _____

C Panna młoda była bardzo ożywiona: _____

(1,5 punktu)

12. Połącz podane pary zdań w zdania złożone, używając odpowiednich wyrazów łączących i interpunkcji oraz usuwając powtórzenia.

A Reymont debiutował reportażem „Pielgrzymka do Jasnej Góry”. Ten reportaż zapewnił Reymontowi trwale miejsce w literaturze _____

B Reymont nie ukończył żadnego uniwersytetu. Reymont musiał samodzielnie uzupełniać luki w edukacji _____

(2 punkty)

13. Jakie znaczenie przenośne wyrażają podane połączenia frazeologiczne? Obok każdego z nich wpisz litery A–D.

Połączenia frazeologiczne	Wyjaśnienia (A–D)
1. I do tańca i do różańca	
2. Tańczy, jak mu zagrają	
3. Taniec śmierci	
4. Chocholi taniec	

A Uśpienie, apatia i niezdolność do czynów.

B Marność świata i nieuchronność losu ludzkiego.

C O kimś, kto potrafi zarówno dobrze się bawić, jak i pracować.

D O kimś posłusznym, spełniającym czyjąś wolę.

(2 punkty)

Suma punktów za zadania 11–13 (maks. 5,5)			

14. Wpisz do tabeli po **trzy** właściwości, które są charakterystyczne dla każdego z fragmentów.

epika / dramat / liryka / styl popularnonaukowy / artyzm / stylizacja gwarowa / stylizacja biblijna / krytyka literacka / argumentacja

B. Koc <i>Reymont</i>	W. S. Reymont <i>Chłopskie wesele</i>
1.	1.
2.	2.
3.	3.

(3 punkty)

15. Zredaguj do *Szkolnej encyklopedii kultury polskiej* krótką notatkę (3–5 zdań) o powieści W. S. Reymonta *Chłopi*, wykorzystując wszystkie podane w tabeli dane oraz informacje z fragmentu książki B. Koc.

W. S. Reymont <i>Chłopi</i> (1901–1909) Nagroda Nobla – 1924 Film <i>Chłopi</i> (1973, reż. Jan Rybkowski)

(3 punkty)

Punkty		
I	II	III
—	—	—
—	—	—

Suma punktów za zadanie 14–15 (maks. 6)			

BRUDNOPIS

Część II (test)	Maks. suma	Punkty		
		I	II	III
Suma punktów za zadania 1–2	4			
Suma punktów za zadania 3–6	8			
Suma punktów za zadania 7–10	6,5			
Suma punktów za zadania 11–13	5,5			
Suma punktów za zadania 14–15	6			
Suma punktów za test	30			
Zaokrąglona suma punktów	30			

III egzamino dalis TEKSTO KŪRIMAS

Wybierz **jeden** z podanych tematów i napisz rozprawkę (tematy 1–3) lub interpretację utworu (tematy 4–5). Objętość pracy pisemnej: 250–400 słów (około 1–2 stron A4). W czystopisie policz wyrazy, zaznacz kreską granicę 250 wyrazów i zapisz liczbę na marginesie.

TEMATY PRAC PISEMNYCH

Rozprawki

1. Jakie funkcje w literaturze może pełnić motyw tańca? Przywołaj różne przykłady wykorzystania tego motywu.
2. Między „być” a „mieć” – konflikt wewnętrzny bohaterów literackich.
3. Którego twórcę literatury polskiej XX w. umieściłbyś wśród laureatów Nagrody Nobla? Uzasadnij swój wybór.

Interpretacje

4. Interpretacja wiersza E. Stachury *Wędrownką życie jest człowieka*.
5. Interpretacja fragmentów dramatu S. Wyspiańskiego *Wesele*.

Edward Stachura

WĘDRÓWKĄ ŻYCIE JEST CZŁOWIEKA

Wędrownką jedną życie jest człowieka!
Idzie wciąż!
Dalej wciąż!
Dokąd? Skąd?
Dokąd! Skąd!

Jak zjawia senna życie jest człowieka!
Zjawia się!
Dotknąć chcesz!
Lecz ucieka?
Lecz ucieka!

To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Trzeba żyć! Trzeba żyć!
Będę żyć!

To nic! To nic! To nic!
Dopóki sił
Będę szedł! Będę biegł!

Nie dam się!

Wędrowką jedną życie jest człowieka!

Idzie tam!

Idzie tu!

Brak mu tchu?

Brak mu tchu!

Jak chmura zwiewna życie jest człowieka!

Płynie wzwyż!

Płynie w niż!

Śmierć go czeka?

Śmierć go czeka!

To nic! To nic! To nic!

Dopóki sił

Trzeba żyć! Trzeba żyć!

Będę żyć!

To nic! To nic! To nic!

Dopóki sił

Będę szedł! Będę biegł!

Nie dam się!

Piosenki, 1973

Stanisław Wyspiański

WESELE (fragmenty)

Przez drzwi głębne od chwili wsunął się był za Jaśkiem tropiący Chochół; a teraz na skrzynię malowaną się wgramolił i ze skrzyni tak do družby poczyna:

CHOCHÓŁ

To ich Lęk i Strach tak wzion,

posłyszeli Ducha głos:

rozpion się nad nimi Los.

JASIEK

Tak sie męca, pot z nich ścieko,

bladość lica przyobleko; –

jak ich zwolnić od tych mąk?

CHOCHÓŁ

Powyjmuj im kosy z rąk,

poodpasuj szable z pęt,

zaraz ich odejdzie Smęt. [...]

JASIEK

który był uczynił rzecz

Ka te kosy złożyć – – ?

CHOCHOŁ

W ką.

JASIEK

ciska za piec drzewca
Nikt ich ta nie najdzie stąd

CHOCHOŁ

[...] Ja muzykę zacznę sam,
tęgo gram, tęgo gram:
będą tańczyć cały rok.
[...]

A zakłętę słomiane straszycie, ująwszy w niezgrabne racie¹ podane przez družbę patyki – poczyna sobie jak grajek-skrzypek – i – słysząc się daje jakby z atmosfery błękitnej idąca muzyka weselna, cicha a skoczna, swoja a pociągająca serce i duszę usypiająca, leniwa, w omdleniu a jak źródło krwi żywa, taktem w pulsach nierówna, krwawiąca jak rana świeża: – melodyjny dźwięk z polskiej gleby bólem i rozkoszą wykołysany.

JASIEK

jest teraz kontent² a dziwuje się
Tyle par, tyle par!

CHOCHOŁ

Tańczuj, tańczy cała szopka,
a cyś to ty za parobka?
[...]

CHOCHOŁ

(w takt się chyla a przygrywa)
Miałeś, chamie, złoty róg,
miałeś, chamie, czapkę z piór:
czapkę wicher niesie,
róg huka po lesie,
ostał ci sie ino sznur,
ostał ci sie ino sznur.

(Kogut pieje)

JASIEK

jakby tknięty przytomniejąc
Jezu! Jezu! zapioł kur³! – –
Hej, hej, bracia, chyćcie koni!
chyćcie broni, chyćcie broni!!
Czeka was WAWELSKI DWÓR!!!

CHOCHOŁ

w takt się chyla a przygrywa
Ostał ci sie ino sznur.

Miałeś, chamie, złoty róg.

¹ Racie – kończyńny, tu: ręce.

² Kontent – zadowolony, usatysfakcjonowany.

³ Kur – kogut.

JASIEK

aže ochryply od krzyku

Chyćcie broni, chyćcie koni!!!

A za dziwnym dźwiękiem weselnej muzyki wodzą się liczne, przeliczne pary, w tan powolny, poważny, spokojny, pogodny, półciche – że ledwo szumią spódnice sztywno krochmalne, szeleszczą długie wstęgi i stroiki ze świecidełek podzwaniają – głucho tupocą buty ciężkie – taniec ich tłumny, że zwartym kołem stół okrążają, ocierając o się¹ w ścisku, natłoczeni.

JASIEK

Nic nie słysom, nic nie słysom,

ino granie, ino granie,

jakieś ich chyćło spanie...?!

Dech mu zapiera rozpacz, a przestach i groza obejmują go martwością; słania się, chyla ku ziemi, potrącany przez zbity krąg taneczników, który daremno chciał rozerwać; – a za głuchym dźwiękiem wodzą się sztywno pary taneczne we wieniec uroczysty, powolny, pogodny – zwartym kołem, weselnym.

kogut pieje

JASIEK

nieprzytomny

Pieje kur; ha, pieje kur...

CHOCHOŁ

nieustawną muzyką przemożny

Miałoś, chامية, złoty róg...

¹ O się – o siebie.

Ciąg dalszy brudnopisu

Lined area for writing the answer.

Ciąg dalszy brudnopisu na s. 18

Ciąg dalszy brudnopisu

Lined writing area consisting of multiple horizontal dashed lines for text entry.

